

**INSTITUTIONEN FÖR KOST-
OCH IDROTTSVETENSKAP**

Att behålla unga friidrottare

**En kvalitativ studie ur både aktivitetsledare och föreningsledares
perspektiv**

**Sara Lintunen
Selene Meza**

Kandidatuppsats 15 hp
Program Sports Coaching
Vt 2017
Handledare: Eva-Carin Lindgren
Examinator: Peter Korp
Rapportnummer: VT17-03

INSTITUTIONEN FÖR KOST- OCH IDROTTSVETENSKAP

Kandidatuppsats 15 hp

Rapportnummer:	VT17-03
Titel:	Att behålla unga friidrottare: En kvalitativ studie ur både aktivitetsledare och föreningsledares perspektiv
Författare:	Sara Lintunen & Selene Meza
Program:	Sports Coaching
Nivå:	Grundnivå
Handledare:	Eva-Carin Lindgren
Examinator:	Peter Korp
Antal sidor:	33 (inklusive bilagor)
Termin/år:	Vt2017
Nyckelord:	Barnrättsperspektiv, Behålla aktiva, Fostran, Friidrott, Social hållbarhet

Sammanfattning

Det är känt att barn och ungdomar slutar idrotta, men endast en begränsad litteratur belyser vad som görs för att behålla aktiva inom idrotten. Studiens syfte var att belysa och problematisera vad föreningar inom Göteborgs Friidrottsförbund gör för att få barn och ungdomar att stanna kvar inom friidrotten, utifrån ledares uppfattningar. En konventionell kvalitativ innehållsanalys på sex semi-strukturerade intervjuer med aktivitetsledare och föreningsledare genomfördes. Den teoretiska referensramen i studien bygger på social hållbarhet, barnrättsperspektivet samt föreningsfostran och tävlingsfostran. Resultatet visar två avgörande aspekter för att behålla barn och ungdomar inom friidrotten. Första aspekten är att se till hela individen och att säkerställa aktivas rättigheter inom idrottssamhället och den andra aspekten är att erbjuda tränarna verktyg att kunna arbeta med kontinuerligt samt att utbilda ledarna med ett holistiskt ledarskapsperspektiv i den idrottsspecifika kontexten. Utgår ledarnas arbetar utifrån dessa två aspekter finns det goda chanser att behålla en större andel barn och ungdomar inom friidrotten.

Nyckelord: 3 Barnrättsperspektiv, Behålla aktiva, Fostran, Friidrott, Social hållbarhet

Keywords: Children's rights perspective, Fostering, Maintain athletes, Social sustainability, Track & field

Förord

Vi vill främst tacka Eva-Carin Lindgren och John Dohlsten för den ovärderliga hjälpen de bidragit med. Vi vill även rikta ett varmt tack till de personer och föreningar som medverkade i vår studie. Vi halkade in på detta ämne av en slump och att få skriva och undersöka något som kan komma till användning i friidrotts-Sverige är stort och spännande. Vi vill även rikta ett stort tack till personalen på Göteborgs Friidrottsförbund och Friidrottens Hus. Slutligen vill vi även visa vår uppskattning till våra nära och kära, samt till varandra, för all stöttning och peppande i svårare perioder!

Tack,

Sara Lintunen och Selene Meza

Göteborg, 22 maj 2017

Tabell 1. Författarnas bidrag

Arbetsuppgift	Procent utfört av Sara/Selene
Planering av studien	50/50
Litteratursökning	50/50
Datainsamling	45/55
Analys	60/40
Skrivande	80/20
Layout	10/90

Innehållsförteckning

Introduktion.....	5
Syfte.....	5
Bakgrund.....	5
Idrotten vill.....	6
Aktivitet- och föreningsledarnas roll.....	6
Föräldrarnas roll.....	7
Varför slutar de idrotta? Varför är de kvar?.....	7
Göteborgs Friidrottsförbund.....	7
Källkritik.....	8
Teoretisk referensram.....	8
Social hållbarhet inom idrott.....	8
Barnrättsperspektiv.....	9
Föreningsfostran och tävlingsfostran.....	9
Metodologi.....	10
Urval.....	10
Datainsamling.....	11
Databearbetning och analys.....	11
Etiskt hänsynstagande.....	12
Resultat.....	12
Hur uppfattade ledarna policyer, riktlinjer och strategier för att behålla barn och ungdomar i sin förening?.....	12
Hur arbetar aktivitetsledare respektive föreningsledare med att behålla barn och ungdomar inom föreningar oavsett ambition barn och ungdomar har?.....	14
Vilka förutsättningar uppfattade aktivitetsledare respektive föreningsledare att deras verksamhet har för att behålla barn och ungdomar inom sina föreningar?.....	15
Diskussion.....	18
Metoddiskussion.....	18
Resultatdiskussion.....	19
Slutsatser och implikationer.....	21
Referenser.....	23
Bilagor.....	27

Introduktion

En återkommande diskussion har förts om idrotten ska fokusera på att identifiera och utveckla talangfulla barn och ungdomar eller bedriva en idrott för alla barn och ungdomar både internationellt (Toftegaard Støckel, Strandbu, Solenes, Jørgensen, & Fransson, 2010) och nationellt (Fahlström, Gerrevall, Glemne & Linnér, 2015). En del ledare och föräldrar har en föreställning om att idrott baserad på ett barncentrerat perspektiv, där fokus är på att tillvarata barn- och ungas intressen och behov är inkompatibel med en verksamhet som kan utveckla barn och ungas fysiska, psykiska och sociala färdigheter (David, 2005). Riksidrottsförbundets (2009) policydokument *Idrotten vill* klargöra att svensk idrott för barn och unga består av träning, lek, tävling och uppvisning där de ska kunna ha roligt, må bra och prestera och samtidigt kunna utvecklas fysiskt, psykiskt, socialt och kulturellt.

Trots idrottsrörelsens ambition slutar barn och ungdomar idrotta och antalet går drastiskt ner ju äldre ungdomarna blir (Thedin Jakobsson, 2015) och samma fenomen har även visat sig internationellt (Crane & Temple, 2015). Samtidigt har det visat sig att när barn och ungdomar slutar i en idrott övergår de ibland till en annan idrott (Butcher, Lidner & Johns, 2002; Thedin Jakobsson, 2015).

För att behålla barn och ungdomar i en idrottsförening över tid krävs det engagemang från föräldrar och tränare, samt en idrottsförening som har en utvecklingsfilosofi. Därtill kan det behövas stöd från andra personer i idrottarens omgivning, exempelvis från skolkamrater och syskon (Fraser-Thomas, Côté & Deakin, 2007). Andra viktiga värderingar en idrottsförening kan behöva är att ha ungdomarna i fokus och skapa goda villkor för dem (Lindgren, Dohlsten & Annerstedt, 2016) samt låta dem ha ett ägande av deras egna idrottande, vilket stärker dem och får dem att utveckla ledarskapsegenskaper och kunskaper om att kunna planera sin egen idrott (Larson, Walker & Pearce, 2005).

Denna studie tar sin utgångspunkt i Göteborgs Friidrottsförbund (GFIF) som har interna siffror på att en stor andel barn slutar idrotta runt 11 års ålder och att vid 16 års ålder är det bara ca 17 % som stannat kvar. Utifrån detta resonemang är det av betydelse att få en djupare förståelse för vad föreningar inom Göteborgs Friidrottsförbund gör för att behålla barn och ungdomar som börjat friidrotta. Likaså att öka förståelsen om varför föreningarna inte lyckas med att behålla barnen och ungdomarna inom föreningen och friidrotten.

Syfte

Uppsatsens syfte var att belysa och problematisera vad föreningar inom Göteborgs Friidrottsförbund gör för att få barn och ungdomar att stanna kvar inom friidrotten, utifrån ledares uppfattningar. Följande frågeställningar användes:

1. Hur uppfattade ledarna policyer, riktlinjer och strategier för att behålla barn och ungdomar i sin förening?
2. Hur arbetar aktivitetsledare respektive föreningsledare med att behålla barn och ungdomar inom föreningarna oavsett vilken ambition barn och ungdomar har?
3. Vilka förutsättningar uppfattar aktivitetsledare respektive föreningsledare att deras verksamhet har för att behålla barn och ungdomar inom sina föreningar?

Bakgrund

Ledare i denna studien är dels föreningsledare, det vill säga personer inom föreningen som exempelvis styrelsemedlem, sportchef eller föreningsutvecklare och dels aktivitetsledare,

personer som har hand om träningarna för barn och ungdomar. Informanter i studien har varit aktivitet- och föreningsledare för barn- och ungdomsaktiva vilket gett dem insyn i föreningsarbetet. Studien undersöker friidrott, vilket är en multidisciplinär idrott som Svenska Friidrottsförbundet (2017) beskriver som "det sammanfattande namnet på ett stort antal separata idrottsgrenar inom kategorierna löpning, hopp och kast" (para. 1).

Idrotten vill

I policydokumentet *Idrotten vill* framgår det att idrotten utgår från en värdegrund som består av följande komponenter: a) *idrotten ska utgå från glädje och gemenskap*; vilket är starka drivkrafter för att idrotta, b) *demokrati och delaktighet*; allas röst är lika värda och att alla ska få vara med och bestämma om samt ta ansvar om sin verksamhet, c) *allas rätt att vara med*; oavsett förutsättningar, d) *rent spel*; allt tävlande ska ske på lika villkor (Riksidrottsförbundet, 2009). I policydokumentet *Idrotten vill* framgår även att idrotten delas in i olika kategorier: idrott för barn (upp till 12 år), ungdomar (13-20 år) och vuxna (20 år och uppåt). De två sistnämnda delas även in i antingen en bredd- eller elitverksamhet. Idrott för barn och ungdomar ska ske utifrån barnkonventionen tills idrottarna är 18 år där allvaret bör ske successivt utifrån de aktivas olika behov, förutsättningar och utvecklingstakt (Riksidrottsförbundet, 2009). I *Idrotten vill* framgår även att idrotten ska följa "de Förenta Nationernas (FN) deklaration om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barns rättigheter (Barnkonventionen) och FN:s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning" (s.11).

Riksidrottsförbundet (2009) poängterar att det "i alltför många föreningar saknas verksamheter som lockar de flickor och pojkar som gärna vill fortsätta att idrotta, men med en lägre tävlingsmässig ambitionsnivå eller helt utan tävlingsinslag" (s. 24). Redelius, Kempe-Bergman, Larsson och Lingham (2016) belyser i en studie att ca 50 % av de studerade tränarna inom barn- och ungdomsidrotten inte var medvetna om *Idrotten vill* (Riksidrottsförbundet, 2009) och dess villkor för barn- och ungdomsidrotten.

Aktivitet- och föreningsledarnas roll

Det viktigaste värdet enligt Riksidrottsförbundet (RF) i barn- och ungdomsidrott är att idrotten bygger på det ideella ledarskapet. Siffror från RF visar att 600 000 ideella ledare ägnar minst 140 miljoner timmar som aktivitetsledare eller förtroendevalda föreningsledare varje år (Riksidrottsförbundet, 2009). De faktorer som motiverar ideella arbetskrafter att stanna kvar är exempelvis ansvarstagande, kompetens, social samhörighet, uppfostran och resultat/målsättning (Adolfsson, 2016). Utöver ideella arbetskrafter, kan föreningar ha tillräckligt god ekonomi att kunna anställa föreningsledare i former av föreningsutvecklare eller sportchefer samt även möjlighet att anställa tränare. Nyare forskning visar att tränaren/ledaren har en viktig roll när idrottare väljer att stanna kvar inom idrotten. Hur ledaren ser på gruppen och hur de styr gruppen är den främsta prioriteringen. Personer i föreningar (medlemmar, ledare, aktiva etc.) anser att en ledare som gruppen ser som en förebild samt känner sig bra behandlade av, är viktiga faktorer (Björkman & Söderblom, 2012; Hofling, 2014; Johannesson & Fahlström, 2014; Lindgren et al., 2016; Rickle & Carlsten, 2015; Åhsberg, 2012). Ledares engagemang är en viktig del till att idrottare stannar. Före detta friidrottsaktiva anser att tränare kan ge en trygghetskänsla och varit en viktig person under deras karriär, tränaren kan bidra med motivation till idrottarna och är en central roll till att idrottare väljer att stanna i sporten (Björkman & Söderblom, 2012; Hofling, 2014; Rickle & Carlsten, 2015). Tränare anser att de aktiva bör stå i centrum oavsett vilken ambition de aktiva har (Lindgren et al., 2016). Friidrottstränare har också angett att de ibland utgår från

principer att alla vill tävla i friidrott och liknande, men att de även är medvetna om att alla aktiva inte känner det behovet (Pettersson, 2015).

Föräldrarnas roll

Friidrotten är en relativt billig sport och föräldrar till aktiva har ofta en egen idrottsbakgrund och en roll inom friidrotten, exempelvis aktivitetsledare, föreningsledare, domare osv (Sannefjordh & Franzén, 2013). Föräldrar är en viktig faktor inom idrotten i Sverige, då många barn börjar idrotta vid sex eller sju årsåldern och föräldrar hjälper föreningarna att skapa en bra verksamhet, exempelvis skjutsar sina barn till träningar (Redelius, 2013). Dock kan föräldrar vara en stressfaktor för unga idrottare. De unga idrottarna kan ibland uppfatta föräldrars närvaro som pressande och blir nervösa, även vissa tränare tycker att föräldrar är en nackdel med sitt uppdrag (Augustsson, 2007). Det har också visat sig att tränare anser att föräldrar antingen pressar sitt barn för mycket, lägger sig i för mycket i deras upplägg, planering, uttagningar osv., eller visar för lite intresse (Augustsson, 2007; Harwood & Knight, 2009; Redelius, 2013).

Varför slutar de idrotta? Varför är de kvar?

Enligt Crane och Temples (2015) litteraturgenomgång slutar barn och ungdomar idrotta när idrott inte längre är roligt, när de inte tycker att deras kompetens är tillräckligt bra, när det sociala trycket/pressen är för hög, när tävlingsmomenten prioriteras och när fysiska faktorer är begränsande kroppsligt till utveckling och skador.

Det har skett en utveckling av prestationsförmågan i friidrotten och det leder till mer ansträngande träning, tidigare specialisering, noggrannare planering och att kunna hantera hårda tävlingar. Detta resulterar i att idrottande barn- och ungdomar slutar, på grund av exempelvis skador, press från skola och brist på motivation (Enoksen, 2011). Faktorerna till att de före detta friidrottare på elit- och juniornivå valt att avsluta sina karriärer var långa skadeperioder, att de inte nådde sina resultat eller valde att utbilda sig istället. Ledare är positiva till att se en förklaring om varför idrottare slutar och strategier eller planer för uppföljning till detta (Lind & Nordstrand, 2015).

När det kom till de positiva faktorerna under deras aktiva karriär var det främst egen drivkraft och omgivningens stöd som var meningsskapande faktor (Björkman & Söderblom, 2012). Idrottare i åldrarna 16-20 väljer att stanna kvar eller lämna föreningsidrotten och faktorer till att sluta är tappad motivation, annan aktivitet/träning och tråkiga träningar. Viljan att utvecklas, socialt umgänge och hälsosamt de viktiga faktorer till att fortsätta vara aktiv (Eriksson & Sandström, 2014). De bidragande faktorerna som gör att barn- och ungdomsidrottare är kvar inom idrotten inkluderar "ha roligt", socialt umgänge, gemenskap (Johannesson & Fahlström, 2014; Einarsson, 2012; Hofling, 2014; Lindgren, 2002; Lindgren et al., 2016; Rickle & Carlsten, 2015). Forskning visar även att föreningar bör sätta aktiva och individen i centrum och att det hänger ihop med sociala processer, exempelvis sociala möten och stöd, delaktighet och inflytande samt goda villkor (Lindgren et al., 2016).

Göteborgs Friidrottsförbund

Under namnet Göteborg Friidrott arbetar Göteborgs friidrottsförbund (GFIF) tillsammans med föreningar mot visionen att vara "Sveriges mest attraktiva friidrottsmiljö med bredd, spets och glädje" (Göteborgs friidrottsförbund, 2016a, s. 2), med syftet att "Göteborg Friidrott skall skapa optimala förutsättningar för samtliga som bedriver friidrott utifrån var och ens förmåga och ambition, samt utveckla sunda vanor, höja livskvaliteten och stärka gemenskapen" (Göteborgs friidrottsförbund, 2016a, s. 2). GFIF har goda ekonomiska möjligheter, den

främsta anledningen är arrangemanget Göteborgsvarvet som gör att GFIF har en mångmiljonsättning (Göteborgsfriddrottsförbund, 2016b).

Det här med avhopp är ett stort problem inom den svenska idrottsrörelsen och även inom GFIF. Vid analys av GFIF:s interna siffror har J. Dohlsten (personlig kommunikation, 24 Februari 2017) visat att mellan 2008 och 2015 har både antalet aktiva medlemmar och tränare ökat. Antalet aktiva har ökat med ca 2000 stycken och antalet tränare med ca 300 stycken, de har dock fortfarande samma procentuella andel (ca 83%) av aktiva som väljer att lämna friddrotten i 2015 som 2008. Antalet aktiva mellan åldrarna 7-10 år är den grupp som haft störst tillväxt och det kan utläsas att det sker en dramatisk förlust av aktiva vid 10-11 års ålder. Vid 16 års ålder har föreningarna endast lyckats behålla ca 17 % av alla de tidigare aktiva.

Källkritik

Alla internationella artiklar är peer-reviewed och publicerade i vetenskapliga tidskrifter. Delar av den nationella litteraturen som presenterats tillsammans med de vetenskapliga artiklarna, är uppsatser på kandidatnivå (Adolfsson, 2016; Björkman & Söderblom, 2012; Fahlström, & Johannesson, 2014; Hofling, 2014; Johannesson, & Fahlström, 2014; Lind, & Nordstrand, 2015; Pettersson, 2015; Rickle, & Carlsten, 2015; Sannefjordh, & Franzén, 2013; Åhsberg, 2012) och masternivå (Eriksson & Sandström, 2014). Det finns även vetenskapliga rapporter som inte genomgått granskningsförfarande. Därmed kan kunskapsnivån från uppsatserna inte likställas med de vetenskapliga artiklarna som genomgått en rigorös granskningsprocess innan publicering.

Teoretisk referensram

I den här studien kommer det empirinära resultatet att analyseras utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv, barnrättsperspektiv samt de teoretiska begreppsparen föreningsfostran och tävlingsfostran för att få en djupare förståelse för vad några friddrottsföreningar inom GFIF gör för att behålla barn och ungdomar. Barnrättsperspektivet, föreningsfostran och tävlingsfostran lades till i efterhand då analysen av intervjuerna pekade på det.

Social hållbarhet inom idrott

Idrottsutövande bör vara hållbart för att ge utövarna en möjlighet att vara aktiva livet ut, dock finns det skillnader i vad som är hållbart inom elitidrott och breddidrott, då behoven är olika.

Hållbarhet som begrepp är komplext i sina etiska, filosofiska och politiska dimensioner (Peter & Wals, 2013). Hållbarhet har sina rötter i miljörörelsen på 1970-talet (Yates, 2012). FN kom ut med rapporten Our Common Future där konceptet 'hållbar utveckling' avhandlades (World Commission on Environment Development, 1987). Hållbar utveckling definieras i rapporten som "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov" (World Commission on Environment Development, 1987, s. 41, Folkhälsomyndighetens översättning). De tre olika perspektiven på hållbar utveckling är ekologisk hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och social hållbarhet (World Commission on Environment Development, 1987).

Folkhälsomyndigheten (2014) definierar begreppet 'social hållbarhet' som:

“Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors

lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.” (para. 1)

Tillämpat på barn- och ungdomsfriidrotten skulle Folkhälsomyndighetens definition kunna tolkas på följande vis när det kommer till idrott: En social hållbar idrott är jämställd och jämlik idrott där alla barn och ungdomar kan idrotta och må bra utan orättvisa skillnader. Barns- och ungdomars lika värde står i centrum, vilket kräver att alla inom friidrottsföreningarna känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i utvecklingen av friidrotten. Folkhälsomyndighetens definition går väl ihop med vad Peter och Wals (2013) skriver om demokrati som process där "individer och grupper utvecklar och använder makt i sitt område och omgivning i ett sätt att öka sin förståelse och vända sig mot tekniska och sociala problem." (2013, s. 82, vår översättning). I en idrottslig kontext kan det ses som att idrottarna ökar sin förståelse av sig själva och i grupp när det kommer till sin idrott, både tekniskt och socialt. Peter och Wals (2013) påpekar även att den rörelsen samhället befinner sig i gör att det inte finns lösningar för problemen som invånarna möter. Påfrestningar på samhället ska tålas när det är socialt hållbart, för det är föränderligt och anpassningsbart (Folkhälsomyndigheten, 2014). Idrotten är i konstant rörelse med sina problem som avhopp vilket föreningar och förbund inte har lösningar de kan tillämpa. Folkhälsomyndigheten (2014) anser även att grundläggande mänskliga behov och rättigheter samt inkluderande på alla plan är en förutsättning för social hållbarhet.

Barnrättsperspektiv

Policydokumentet *Idrotten vill* (Riksidrottsförbundet, 2009) har som vision att svensk idrott vill vara bäst i världen, på alla nivåer och för alla. Ett krav för att få statliga pengar är att de måste lyda under Barnkonventionens perspektiv (Riksidrottsförbundet, 2009) men *Idrotten vill* är inte bindande och få tränare är medvetna om Barnkonventionen (Redelius, 2013). Barnkonventionen avhandlar grundläggande mänskliga rättigheter för barn upp till 18 år som är en utsatt grupp. I friidrotten räknas aktiva inte som seniorer förrän de är 22 år, därav ingår även ett barnrättsperspektiv under deras unga vuxna år (Svenska Friidrottsförbundet, 2014). Ett barn är ingen ägodel utan en person med rättigheter (Lindgren, Hildingh & Linnér, 2017). Den svenska regeringen beslutade att tillsätta en särskild utredare i 2013 för att kartlägga möjligheterna att introducera Barnkonventionen som svensk lag. Utredningen blev klar i 2016 med förslag att göra Barnkonventionen till lag den 1 januari 2018, detta skulle leda till en stärkning av barns rättigheter juridiskt sett men har även kritiserats för att innehålla bestämmelser som är vaga (SOU, 2016).

Ur barnrättsperspektiv ska barn som idrottar ha roligt. Idrott ska även vara hälsosam, kunna utövas under säkra förhållanden och förutsättningar ska ges för de som vill nå sin fulla potential (Redelius, 2013), vilket reflekterar till social hållbarhet med att innefatta jämlikhet och jämställdhet. Att ha med ett barnrättsperspektiv i idrotten kan hjälpa till utvecklingen av vänskaper och ger barn tid att utvecklas (David, 2005). Misshandel och utnyttjande kan ses som en intensiv träning barnen utför för att nå sina mål. Barn ska få göra sin röst hörd, det vill säga kunna uttala sig fritt om vad de vill göra i en tillitsfrämjande miljö, inte minst om verksamheten bygger på intensivt tränande och tävlande. Vissa tränare pressar sina idrottare för att nå tränarnas mål, inte idrottarens mål. Tävlande kan direkt ha skadlig effekt på barn och officiella tävlingar har ökat sedan 1980-talet (David, 2005; Redelius, 2013).

Föreningsfostran och tävlingsfostran

Varje idrott har sina egna regler, normer och logiker. På så sätt bör idrotten ses som en egen verksamhet via deras sociala fält och logik. Inom friidrotten vägs, mäts och klockas det både

vid träning och tävling. Föreningars verksamhet ska vara tillgänglig och öppen för alla oavsett vilka förutsättningar du har. Det finns två olika former av fostran som ledare inom idrotten behöver förhålla sig till, föreningsfostran och tävlingsfostran, och är viktiga framförallt inom barn och ungdomsverksamheten. Begreppen kan förklaras som en vägledning för ledare och tränare i umgänget med de aktiva (SOU, 2008).

Föreningsfostran har sitt ursprung i samhället, dess värderingar och principer för att utvecklas. I denna form av fostran av idrottare är det viktigt att de får utveckla icke-idrottsspecifika färdigheter, känna delaktighet samt att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och intressen (SOU, 2008). Denna form av fostran kan relateras med social hållbarhet på så sätt att det utgår från ett holistiskt perspektiv på individen och gemenskap i individens omgivning. Även till barnrättsperspektivet genom att barnens rättigheter måste respekteras. Tävlingsfostran har sitt ursprung i idrotten och är en samling för alla de principer och värderingar som omger tävlingsidrottens interna logik. Vanligt är att man inom friidrotten exempelvis jämför sig med andra, har förhållningssätt för att vinna, hantera sin egna roll inom laget eller träningsgruppen och förhållningssätt till de andra inom tävlingen (SOU, 2008).

Metodologi

För att kunna belysa och problematisera vad föreningar inom GFIF gör för att få barn och ungdomar att stanna kvar inom friidrotten användes en kvalitativ forskningsstrategi (Bryman, 2011), utifrån en konventionell kvalitativ innehållsanalys (Graneheim & Lundman, 2004; Hsieh & Shannon, 2005). En konventionell kvalitativ innehållsanalys skiljer sig från riktad kvalitativ innehållsanalys i att den inte utgår från förutsatta kategorier och från summativ kvalitativ innehållsanalys i att den inte kvantifierar ord för att få fram en kontext (Hsieh & Shannon, 2005). Studien har således en beskrivande och tolkande design (Ahrne & Svensson, 2015). Semi-strukturerade intervjuer användes för att få olika ledares perspektiv på deras strategier för att behålla unga idrottare.

Urval

Valet av informanter skedde genom ett ändamålsenligt urval, vilket betydde att urvalet byggdes på bästa möjliga information utifrån studiens syfte och därigenom valdes det ut de ledare som har kunskap eller erfarenhet på området (Denscombe, 2014). För att få bästa möjliga information användes en rekommendation från en kontaktperson mellan Göteborgs universitet och GFIF samt kontaktpersoner på GFIF och deras kontaktnät, samt urvalsförfarandet från personer inom GFIF. Ett urvalskriterium som studien följde var att informanterna skulle vara aktivitets- eller föreningsledare inom en friidrottsförening inom GFIF. Sex män intervjuades från fyra olika föreningar och det förekom informanter som var både föreningsledare och aktivitetsledare. Det blev totalt tre aktivitetsledare och tre föreningsledare (varav två stycken även hade en aktivitetsledarroll) som intervjuades från fyra föreningar. Rollerna de hade inom sina föreningar var tränare, föreningsutvecklare eller sportchefer. Männerna var mellan 27-60 år med snittålder på 45 år och två av dem hade akademiska utbildningar inom idrottsvetenskap. En av informanterna gick för tillfället även en ettårig sportchefsutbildning. Fyra av informanterna hade någon form av anställning i sin förening. Det gjordes försök till att rekrytera kvinnliga informanter men de återkopplade inte eller svarade med att de inte var tillgängliga.

Första förfrågan om eventuellt deltagande i studien skickades ut via mail till nio föreningar, främst de rekommenderade föreningarna och ledare från våra kontaktpersoner vid GFIF och GU. Ytterligare förfrågningar via mail skickades till fler ledare inom föreningarna.

Mailförfrågningarna började skickas ut i början på maj, endast 7 av 24 svarade och av de blev fyra intervjuade. I mailen inkluderades missivbrev (bilaga 1) och därefter bestämdes datum, tid och plats för intervju. Intervjuerna tog plats på Friidrottens Hus (FIH) eller på avtalad plats. En förfrågan skickades även via SMS samt att en informant blev tillfrågad personligen efter att ha blivit introducerade av vår kontaktperson mellan GFIF och GU på Friidrottens Hus. Båda informanterna valde att delta i studien och fick läsa igenom vårt missivbrev innan intervjuerna. GFIF anordnade Göteborgsvarvet den 20 maj, vilket innefattade ett stort arbete av föreningarna under maj månad och kan ha påverkat de tillfrågades tillgänglighet.

Datainsamling

Semi-strukturerade intervjuer valdes istället för djupintervjuer för att samla in varierad data inom den tidsram en kandidatuppsats tillåter, även enkäter valdes bort då de inte gett en helhetsbild av verksamheten (Bryman, 2011). Intervjuguiden utformades i samråd med handledaren och testades i en pilotintervju med en aktivitetsledare, för relevans och eventuella omformulering av frågorna. Pilotintervjun inkluderades då den gav relevant information samt svårigheten att hitta informanter. En del frågor i intervjuguiden tydliggjordes för att underlätta förståelse för informanterna samt naturligt inkorporera frågorna under samtalet. Efter den andra intervjun, där informanten var en föreningsledare, utvecklades en sekundär intervjuguide grundad i originalguiden. Små men betydande omformuleringar av frågorna gjordes för att passa informantens position i föreningen (se bilagor 2 och 3).

Intervjuerna var ett tillfälle att öva intervjuteknik, då vi båda hade begränsad erfarenhet av intervjuer. Reflektioner kring en eventuell maktobalans vid två intervjuare och en informant diskuterades innan påbörjade intervjuerna med handledare. Då vi båda var studenter bedömde vi att risken var liten för en maktobalans vid samtalet. Vi beslutade att båda deltog men att en person hade huvudansvaret och ställde frågorna medan den andra hade en mer passiv roll, lyssnade och ställde eventuella kompletterande frågor. En av intervjuerna genomfördes av bara en av oss på grund av begränsad tillgänglighet av informanten. Tillförlitligheten bedömdes vara god då den som ledde intervjun hade erfarenhet av att ha lett två intervjuer innan och suttit med på de övriga två. Intervjuerna spelades in på en av våra mobiltelefoner och deras inbyggda mjukvara för röstinspelning. Intervjuerna varade mellan 30-60 minuter med en medeltid på 42 minuter. För att datainsamlingen skulle bli tillförlitlig genomfördes intervjuerna i en bekant miljö för informanterna och i rum utan utomstående samt störmoment. Vid avlyssning av inspelningarna var de i god kvalitet med minimalt brus vilket förenklade transkriptionsprocessen och ökade trovärdigheten av data (Sparke & Smith, 2013). Genom att transkribera intervjuerna förenklades materialet och en fördjupad analys av materialet vid kodning genomfördes (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Datan transkriberades ordagrant och blev totalt 56 sidor i Times New Roman, enkelradiga och i 12 punkter.

Databearbetning och analys

Med hjälp av kvalitativ innehållsanalys (Graneheim & Lundman, 2004) har materialet kodats och kategoriserats. Analysen har utgått från en abduktiv slutledningsform. Det innebär att det har funnits en pendling mellan tolkningen av det empiriska materialet samt den valda teoretiska referensramen (Alvesson & Skoldberg, 2008). Efter tre år på Sports Coaching-programmen valdes abduktion istället för induktion för att vi inte bara utgick från teorier utan lyssnat på vad informanterna sagt.

För att kunna besvara vårt syfte och frågeställningar startade analysen med att ta ut relevanta meningsbärande enheter. Därefter kondenserades dem för att göra texten kortare och mer

lätthanterlig. Vidare kodades de kondenserade meningsbärande enheterna för att sätta ord på dess innehåll. De koder som var homogena konstruerades till en kategori. För att visa på olika dimensioner av kategorierna har subkategorier konstruerats (Graneheim & Lundman, 2004). En svårighet vid tolkning av intervjuer är att citaten kan tolkas utan sina kontextuella sammanhang och för att undvika feltolkning valdes långa avsnitt med meningsbärande enheter (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Två tabeller skapades i liggande A3-format och tog upp 18 sidor totalt av meningsbärande enheter till kategorier. I tabell 2 (se bilaga 4) visas exempel av analysprocessen från meningsbärande enheter till kategorier. Totalt skapades två kategorier till frågeställning 1, tre kategorier till frågeställning 2 och tre kategorier till frågeställning 3. I det sista steget tolkade innehållet i de olika kategorierna. Det empirinära resultatet har analyserats och tolkats vidare utifrån den teoretiska referensramen i diskussionsavsnittet (Krippendorff, 2013).

Etiskt hänsynstagande

Studien utgick från de fyra huvudkraven inom forskning (Vetenskapsrådet, 2002). Informationskravet följdes genom att de tillfrågade fick information om projektet genom ett informationsbrev om vår studie via mailen (se bilaga 1). Samtyckeskravet tillämpades genom att deltagarna har samtyckt innan intervju samt att de kunde dra tillbaka sin medverkan när de ville och med information kring att det var frivilligt att delta. Nyttjandekravet följdes genom att all data, inkluderat den transkriberade, har endast använts av behöriga personer och relevanta för studien. Konfidentialitetskravet tillämpades genom att inga personuppgifter avslöjades och vi som forskare har tystnadsplikt. I informationsbrevet beskrevs även de etiska hänsynstaganden för studien.

Resultat

Resultatet är strukturerat och uppbyggt utifrån studiens tre frågeställningar och de kategorier som analyserades fram (se bilaga 4) och exemplifieras med hjälp av citat från intervjuerna. När ordet "ledare" används inkluderar det både aktivitetsledare och föreningsledare.

Hur uppfattade ledarna policyer, riktlinjer och strategier för att behålla barn och ungdomar i sin förening?

De policyer, riktlinjer och strategier ledarna uppfattade för att behålla barn och ungdomar var delade i de som uppfattar att de har *Befintliga policyer, riktlinjer och strategier* och de som uppfattar att det var *Obefintliga policyer, riktlinjer och strategier*.

Befintliga policyer, riktlinjer och strategier

Enligt ledarna finns det policyer, riktlinjer eller strategier som ofta benämns som en vision, filosofi, ambition eller dylikt. De policyer, riktlinjer och strategier för att behålla barn och ungdomar som föreningarna har, är att erbjuda förutsättningar för att friidrotta och kunna satsa på en karriär vilket en av ledarna beskriver "Vi har en vision som är båda delarna [bredd- och elitverksamhet], vi ska vara en av Sveriges mest attraktiva föreningar som ska erbjuda de bästa förutsättningarna för både bredd och elit" (Intervju 3).

En av ledarna uppfattade att deras förening har en strategi att inte ha för stor verksamheten för barn och ungdomar i syfte att kunna behålla så många som möjligt, vilket beskrivs i följande citat: "Men [föreningen] tror inte på för stor ungdomsverksamhet heller, det är lätt att tappa folk, vi tar hellre in lite färre och kan få med dem länge, det är också en filosofi vi har i klubben" (Intervju 4). En av ledarna uppfattade att sin föreningen strävar efter ett mål kring

aktiva som slutar vilket följande citat belyser “Det är ett mål vi har i klubben, att få in aktiva som slutar med sin egna karriär, antingen att de fortsätter idrotta eller att de kommer in som ledare så att man behåller dem i klubben” (Intervju 3).

En del ledare uppfattade även att policyer, riktlinjer och strategier för ledare och deras arbete med barn och ungdomar är viktigt, men att detta inte var något som fanns inom alla föreningar.

Det enda som kommit till oss är egentligen det här med att vi som tränare ska/bör inte vara ensamma med barnen. Av historia, Patrik Sjöberg osv. Det behöver inte vara en annan tränare, utan det kan vara en förälder som stannar kvar [under träningen]. (Intervju 1)

En ledare antydde att de hade policyer framtagna för barns trygghet medan en annan ledare hade en mer utförlig guide för tränare.

Vi har en egenskriven tränarguide som går ut på hur tränare ska bete sig, hur föräldrar ska bete sig. Mycket från RFs riktlinjer som finns. Sen är det då det tränings specifika, vad gör vi i de olika stadierna, som vi delat in vår verksamhet i, så man har träningsmål för vissa stadier. //... // Jag har hört att det uppskattas med de här tydligheten i riktlinjer, hur vi betar oss och varför vi inte specialiserar oss i vissa åldrar och så där. (Intervju 3)

En ledare uppfattade att en mall kan vara ett grundläggande hjälpmedel när det gäller hur föreningens verksamhet bör bedrivas.

Det är klart att man skulle kunna ha någon form utav en mall eller liknande för hur verksamheten skall bedrivas. //... //Men då tycker jag att det bara skall vara en mall då. Över hur mycket man tävlar, tränar och hur många tränare skall man vara per barn och lite så skulle man kunna tänka sig. (Intervju 2)

Obefintliga policyer, riktlinjer och strategier

Det var inte alla ledare som uppfattade att föreningar hade policyer, riktlinjer eller strategier för att behålla barn och ungdomar i sina föreningar, samt att de inte hade någon vetskap om att riktlinjer från RF finns.

De [föreningsledare] har inte författat det [riktlinjer]. Jag är övertygad om att det finns i andra klubbar, men är inte speciellt vanligt. Det finns policyer för jämställdhet, det finns visioner och lika behandling och liknande, men inte alls hur den här barn- och ungdomsverksamheten ska [bedrivas]. //...// [Idrotten vill] var jag inte ens medveten om att det fanns. (Intervju 1)

Ledare uppfattade även att de inte hade några policyer eller riktlinjer för hur de ska göra för att behålla barn och ungdomar. Uppfattningen var även det kan vara “farligt” med att ha riktlinjer om hur man ska behålla aktiva för att det kan bli för styrande för föreningens verksamhet.

Nej, jag tror inte det finns några riktlinjer hur vi skall behålla barnen eller ungdomarna. Nej, det finns nog ingen riktiga riktlinjer, jag vet inte heller om man skulle kunna ha några riktlinjer heller. Det skulle vara att man bestämmer att man måste åka på ett läger eller måste gör det där.... Nej, det finns det inte. //... // ett dokument kan nog var farligt på något sätt, det kan man låsa sig vid. (Intervju 2)

Enligt ledarna handlade det mer om att skapa en kultur, det vill säga normer för hur alla medlemmar ska uppföra sig, vilket även kan medföra en struktur för hur verksamheten borde bedrivas vilket illustreras med citatet “Jag tror att mycket handlar om, inte struktur, utan kultur, alltså om vi kan bygga en kultur i föreningen där vi kan hitta rätt värderingar som medlemmarna skriver under på” (Intervju 5).

Hur arbetar aktivitetsledare respektive föreningsledare med att behålla barn och ungdomar inom föreningar oavsett ambition barn och ungdomar har?

Det arbetet ledarna gör för att behålla barn och ungdomar oavsett vilken ambition barnen och ungdomarna har är *Fokus på idrottslig prestation*, *Fokus på social miljö* och *Holistiskt synsätt på individen*.

Fokus på idrottslig prestation

Ledarna uppfattade att aktivitetsledarens kompetens och erfarenheter är centrala vid arbetet att behålla barn och ungdomar oavsett deras ambition. De uppfattade att aktivitetsledare bör skapa en utmanande men rolig träning för varje individ.

De [aktiva] ska ha alla förutsättningar att nå sina mål, där har vi ledare som har tid att göra jobbet, det är inga konstigheter där. Vi har välutbildade ledare för alla steg //...// Är det någon som har OS-kvalité, vilket vi har, så ska de också kunna sikta på det och jobba efter det. (Intervju 4)

Några ledare uppfattade även att det ska finnas möjligheter till aktiva som vill satsa och att det finns aktivitetsledare som är mer resultatfixerade vid träning och tävling i de äldre åldrarna, illustrerat här "Men självklart när de blir äldre, som mina aktiva nu, börjar bli 16-17 år och det pratas SM [Svenska Mästerskapen] och sådär, ändrar man lite grann sin filosofi och ställa lite krav. Man måste pusha dem lite grann" (Intervju 6).

En ledare uppfattade att det finns ett vuxenperspektiv på barn kring tävlandet och arbetar med detta genom att introducera barn till tävling genom träningar, "Regelboken tar bara upp [tävlings]regler från det att de är 13. Nu finns det tävlingar från att de är 7." (Intervju 1). Ledaren utvecklar i följande citat:

[Föreningsutvecklingaren] vill gärna att vi alla tävlar mycket mer än vad vi gör. Och där håller inte jag med honom, utan här vill jag att man försöker få barn att tävla ut efter hand. När de känner att de är mogna för det. Sen försöker vi avdramatisera det här med tävlandet också, att ha tävlingar ibland på träningarna. (Intervju 1)

Föreningsledarna som även hade en aktivitetsledarroll arbetade med att visa sig där verksamheten sker.

Jag har väl möten kanske varannan vecka, med olika tränarteam eller att jag åker till någon träning, plus att jag är involverad i de +15 som tränare [på FIH], så jag är involverad hela tiden i träning och då kommer ungdomarna med funderingar och frågor olika saker. (Intervju 5)

Fokus på social miljö

Enligt ledarnas uppfattningar utfördes mycket av ledare arbete för att skapa en bra social miljö bland deras aktiva och inom deras förening. Exempelvis genom att arbeta med att ha åldersnära träningsgrupper (exempelvis 2005-2006) samt en jämn fördelning bland killar och tjejer.

Gruppsammansättningen påverkar också, tror jag. Haltar det lite, är det för mycket tjejer, vilket det är i vissa grupper och för lite killar, kan det bli en konstig dynamik i gruppen. Då kan det bli lite konkurrens sinsemellan och inte sån avslappnad stämning som det kan bli //...// Vi tror på en blandad och bra grupp, jämfört med många andra idrotter där man bara har inom samma kön. (Intervju 3)

Ledarna uppfattade även att det inte förekommer någon selektering vid formandet av träningsgrupper för barn och yngre ungdomar i sina föreningar, "Nej, innan 14 år har vi inte

någon uppdelning, inte avsiktligt i alla fall på något sätt även om frågan har kommit från föräldrar och sånt” (Intervju 2). Ledarna, specifikt aktivitetsledarna, planerade in aktiviteter utanför friidrotten för att skapa relationer och förbättra den sociala miljön bland aktiva. Att ledarna genomförde aktiviteter utanför friidrotten var något som återkom och betonades under intervjuerna, de uppfattade att det hade positiva effekter på gruppen.

Ta med hela gruppen och åka och prova en annan idrott, det är också jättepoppis, "nej, vi ska åka och träna bågskytte idag, vi ska skjuta på 70 meters håll, det ska ni få lära er" "wow, jaha" och så gör man en grej av det. De vill ändå träna friidrott, men bryta av ibland med någonting. (Intervju 5)

En ledare uppfattade att de sociala aktiviteterna utanför friidrotten bidrog till att de aktiva kände tillhörighet till gruppen, “Jag gör ganska mycket sådana grejer [aktiviteter utanför friidrotten] och man skapar relationer //... // Alla fyller en funktion i gruppen //...// Helheten är viktig” (Intervju 4).

Holistiskt synsätt på individen

Det holistiska synsättet på individen uppfattade ledarna som den del som styr deras arbete, framförallt aktivitetsledarnas arbete. Enligt ledarna var det att uppmärksamma alla aktiva och att anpassa ledarskapet efter individens ålder och ambitionsnivå var centrala delar för att hålla ett holistiskt synsätt i deras arbete.

En förändring som vi gjorde förra året // ... //En grupp vi hade förväntningar eller krav, kan vi kalla det. De skulle lägga ner ett visst antal träningar i veckan, tävla regelbundet och sådär. Eller om de skulle välja att ha en lite lägre ambitionsnivå på träningspass och inget krav på tävling. En nystartad grupp som skulle vara parallella grupper från 15 [år] där de aktiva själva får välja. Antingen vill jag satsa lite mer eller så vill jag ta det lite lugnare. (Intervju 3)

Ledare arbetade medvetet med att utbilda barn och ungdomar i friidrott under deras aktiva år, detta ökar de aktivas möjligheter att stanna kvar inom friidrotten efter sin aktiva karriär, exempelvis som ledare.

De yngre aktiva får [en äldre aktiv] att se upp till och kanske lyssnar när de ser att det är någon som kan visa övningen väldigt bra. //...// Sen blir ungdomsaktiva en bättre ledare. De blir oftast bättre tekniskt själv av att själv få instruera och reflektera över "varför gör vi det här" och sådär. (Intervju 3)

Ytterligare en uppfattning från ledarna är det holistiska synsättet som ledarna arbetar med och är till för att skapa och bibehålla en trivsamt miljö i träningsgrupperna samt arbete för att det inte förekommer någon selektering.

Nej, precis, så gör vi aldrig [specifika grupperingar], speciellt inte på ungdomar för man vet inte vilka som blommar när, utan det kan vara någon som jättesent blommar, det är absolut inga subgrupper. Det är om de är extremt många, så kanske man haft två grupper för att det varit 45 pers i en ålder, men då har de inte blivit indelade, då har det varit så sen starten av grupperna. (Intervju 4)

Vilka förutsättningar uppfattade aktivitetsledare respektive föreningsledare att deras verksamhet har för att behålla barn och ungdomar inom sina föreningar?

Ledarnas uppfattningar om föreningarnas förutsättningar för att behålla barn och ungdomar är Förutsättningar för aktiva att vara kvar, Förutsättningar för ledare att behålla barn och ungdomar samt Förutsättningar för föreningar barn och ungdomar.

Förutsättningar för aktiva att vara kvar

Ledarna uppfattade att aktivitetsledare bör ha förståelse för de aktiva i flera avseenden, främst att se till individen "Känner man sig sedd och får kommentarer, det är roligt då, det vet man själv, i alla sammanhang i skolan eller på idrotten, det är alltid kul att bli uppmärksam på ett eller annat sätt" (Intervju 4). Vidare uppfattas vikten av att tona ner jämförandet av varandras resultat och att fokuset bör ligga på individens enskilda resultat.

För länge sen betydde mer ens egna resultat avgörande och hur man förbättrar sig utifrån det. Numera så upplever jag att det är mer fokusering på vad andra gör gentemot en själv, vilket jag tycker är synd. Du ska ju tävla mot dig själv i friidrott, i första hand. I andra hand mot andra. (Intervju 2)

En del ledare uppfattade även att aktiva tilldelas en utbildning genom träningen av friidrott.

Fördelen med alla aktiva som har varit med länge är att de ha fått otrolig utbildning genom alla år, det är verkligen så //...// Det är mer pedagogiska bitar och förhållningssätt som man kan komplettera med, lite teori och så, men rent praktiskt kan man redan extremt mycket övningar som man gjort som aktiv. (Intervju 4)

En del ledarna uppfattade även att en förutsättning var att ledarna hjälpte till att skapa drivkraft och motivation genom att ta in äldre aktiva som förebilder för yngre.

Att börja använda [äldre aktiva] i ungdomsträningen, därför att i nuläget är det föräldrar //...// Medan kommer det då äldre aktiva kan det vara värt jättemycket för motivationen att fortsätta. Vi har ju [en aktiv], en löpare, hade han kommit och hållit träning eller liknande för exempelvis 14-åringar . Hade reaktionen blivit 'Wow, är han hos oss och tränar, jag kan också komma dit.' (Intervju 1)

Ytterligare uppfattningar från ledarna är att ge aktiva träningsmöjligheter utifrån deras egen ambitionsnivå exempelvis hos yngre aktiva bör mognaden avgöra när tävlandet startar, "Att ställa krav på att tävla när de är 7-10 år, det tycker jag är för tidigt. Vi tränare måste på något sätt också stanna kvar och få dem att börja tävla så småningom när de känner sig mogna för det" (Intervju 1). Ledarna uppfattade även möjliggörandet av dubbelidrottande som en förutsättning att behålla de aktiva längre, "Om jag hade haft någon [aktiv] som håller på med en annan idrott så hade jag pratat med den tränaren [från den andra idrotten] och försökt hitta en bra lösning" (Intervju 4).

Förutsättningar för ledare att behålla barn och ungdomar

En av ledarna efterfrågade regelbundna tränarmöten med möjligheten att dela erfarenheter och kunskaper om att träna barn och unga. Ledarna uppfattade även att det är viktigt att ha tränarmöten, där strategier för barn- och ungdomsidrott diskuteras.

[Föreningsledare] måste sätta sig ner tillsammans tränarna och jag vet att vi har efterfrågat eller jag har efterfrågat det emellanåt. Det har skett tidigare, att man har haft tränarmöten en gång per halvår, där [kanslipersonal] har satt sig ner till exempel med de tränare för de yngsta barnen (till och med 13-14 åringar) och sen tränarna för de lite äldre och diskuterar. (Intervju 1)

Andra ledare uppfattade att vägledning av föreningens vision sker genom ledarnas försorg, men att de ofta har svårigheter att nå ut till alla aktivitetsledare genom dokument. Därför uppfattades det mänskliga mötet som det bästa sättet att få ut visioner på.

Massa ideella människor är jättesvårt att få ut all den här informationen till, de går inte på kurser, när jag kallar till tränarmöten och det är viktigt, kommer det 17-18 av de 88 tränare vi har, det är också ett problem, att få med sig den här stressade världen, att få ut informationen. Att skicka ut dokument, nä, det spelar ingen roll, det måste vara i möten, man får åka ut till

träningarna och stå där, hjälpa till att håll träningar och prata med dem då, då förstår de ofta att "just det, sådär kan man tänka." (Intervju 5)

Ledarna uppfattade att det finns en tidsbrist och även anställda aktivitetsledare får lägga ideell tid utöver sin "betalda" arbetstid. Tidsbristen gör att de måste välja mellan viktiga arbetsuppgifter.

Jag kan vara anställd och kan då lägga tid på [att planera], för det är oerhörd tid man lägger ner på dagar, kvällar och nätter. Hade jag inte haft en anställning hade jag inte kunnat jobba på det sättet jag gör, det är mycket ideell tid som läggs nu också, men hade man varit helt ideell så hade det inte fungerat på det sättet. Jag hade inte kunnat vara så exakt och så analytisk och så planerade. (Intervju 4)

Föreningsledare önskar tydliga strukturer inom styrelsen för att kunna effektivisera arbetet inom styrelsen.

Jag vill att, i styrelsen, om vi pratar om en grej, då ska man inte sitta och googla om det på mötet, det ska redan vara klart allting och så beslutar vi om det. Vi har inte allting, nä, då får vi vänta till nästa gång och besluta då. Men så fungerar det inte. Utan man pratar och pratar och pratar. Alla måste få prata också, det är viktigt. (Intervju 2)

En av föreningsledarna går en utbildning som riktar in sig på föreningsledarskap inom idrott, "Jag har gått utbildningarna som friidrottsförbundet har upp till certified coach //...// Jag har gått lite sommarkurser också, lite olika som SISU haft, nu går jag en [chefs]utbildning [inom idrott]" (Intervju 5). Andra ledare saknar en specifik utbildning inom föreningsledarskap, vilket en annan ledare intygar, "Sen har [ledare] ett ansvar att lära ut och att läsa på." (Intervju 2).

Ledare uppfattar att behålla bra föräldratränare längre upp i åldrarna kan vara vid vikt: "Vissa föräldrar är jätteduktiga och har ett öga för att vara aktivitetsledare, då blir de mer eller mindre elittränare, de fortsätter hela vägen upp." (Intervju 1). Även anställa kompetenta aktivitetsledare för ungdomarna tycks vara nödvändigt på grund av ökat behov av experthjälp, specifikt i skiftet mellan barn- och ungdomsfriidrotten.

Det är inte så himla svårt att få tag i tränare för våra yngsta, som är runt 10 år, det är jätteenkelt. Men att få tag i en tränare här i Göteborg som vill träna 13-14-15 och 16 åringar är fantastiskt svårt. Framförallt om man vill ha det brett. Det är inte ens att pengar hjälper i det här, det är ju det jag jobbar med, ständigt hela tiden. Inte ens pengar styr detta alltså. (Intervju 2)

Förutsättningar för föreningar att behåll barn och ungdomar

Ledare uppfattade att föreningar har goda förutsättningarna att behålla barn och ungdomar när aktivitetsledare och aktivas ömsesidiga tillit ökar kommunikationen.

Men glömmet den personliga biten, jag tror det är jätteviktigt, personlig tillit mellan aktiva och tränare. Så att man kan säga att "Nä men jag tycker att det är jättestråkigt nu, kan inte jag får göra något annat", eller ja, om de säger det så får man väl lyssna då, man måste ge de öppningar och möjligheter till att ha den miljön där de vågar att säga att //... // "Varför gör vi det här?" //... // "men vad ger det här mig?" (Intervju 6)

Ledare uppfattade även att samarbetet mellan föreningar inom GFIF är en förutsättning för att behålla barn en längre tid inom idrotten, exempelvis genom att nyttja GFIF i den utsträckningen att det gynnar föreningarna och deras verksamhet.

Föreningarna måste gå ihop, skapa något sorts råd och sätta igång och jobba för det man tycker är viktigt, för då kan man också sätta press på förbundet när det dyker upp saker som att "ska [Göteborgsvarvet] verkligen ta upp hela hallen här [FHI]?" Tycker alla, eller, ett antal

föreningar, men det är ingen som gör något, men om alla föreningar kliver in och säger "nix, ni får hyra andra lokaler för det, för här ska det vara friidrott" då blir det så, men idag är det inte så. Då klagas det istället, vilket känns onödigt, jag tror att klubbarna samarbetar ganska bra, men det kan bli tyckte bättre mellan styrelserna, de som styr och ska styra. (Intervju 5)

Att ta hänsyn till dubbelidrottande aktiva inom föreningarna uppfattas av ledarna vara av vikt för att behålla barn och ungdomar längre.

Man höll kvar dom i båda idrotterna under så lång tid som det bara går, sen kommer det tillfällen då de behöver välja, exempelvis att elitsatsa på någonting. Men om vi skulle kunna skjuta upp det i åldrarna en bit, är min övertygelse att vi kommer att behålla ett gäng barn som tröttnar på en idrott när det kommer upp i 14-15 årsåldern. (Intervju 1)

Ledare uppfattade att utbildade ledare är en central del inom föreningarnas verksamhet för att behålla aktiva barn och ungdomar långt upp i åldrarna, det vill säga utbildade ledare med expertkompetens inom friidrott.

Vi behåller fler. Men det är ändå de sista senioråldrarna som det är svårast. Där kommer expertkompetens in, duktiga seniortränare, de får man ta in som konsult, så blir [kurvan] lite planare då. Det har man inte råd att ha anställda i en liten förening. (Intervju 3)

Ledare uppfattade att föreningar bör arbeta med en återväxt av aktivitetsledare genom aktiva som väljer att sluta friidrotta. Exempelvis att introducera ledarskap till aktiva under deras karriär, "Vi har sex stycken äldre aktiva som går ner till de yngre aktiva] då, tyvärr. Det är lite för lite, men det är också problematiskt det här med tiderna som vi inte har så många, det är träningar på samma tider som dem själva ska träna" (Intervju 3).

Ytterligare uppfattade ledare vikten av att ta vara på de fysiska möjligheterna (anläggningar, träningstider etc.) för att behålla aktiva inom föreningen. Exempelvis erbjuda förutsättningarna att utöva olika grenar, "Vi har inte haft de fysiska förutsättningarna //...// för vi har inte haft någon bra hall. [För att bli] bra löpare, framförallt medeldistans, kan du träna utomhus, men för att bli en bra sprinter, eller hopp och kast så måste du ha en bra hall" (Intervju 1).

Diskussion

Metoddiskussion

En svaghet i studien är att urvalsprocessen startades i samband med föreningarnas intensiva förarbete med Göteborgsvarvet vilket resulterade i att tillfrågade informanter tackade nej. En tidigare start på urvalsprocessen hade troligen lett till fler informanter som rekommenderades av våra kontaktpersoner och även kvinnliga informanter. Studien har enbart undersökt män och en fördel kan vara att det ger ett samlat intryck och att majoriteten av ledarna är män inom idrotten i Sverige. Samtidigt som ett hållbart samhälle enligt Folkhälsomyndigheten (2014) består utav jämställdhet, jämlikhet och där människors lika värde står i centrum. En fördelning bland könen hade därav gett en bredare bild av verksamheterna.

En styrka är att vi haft tillgång till lokaler på FIH där många föreningar har verksamhet och varit lättillgängligt för båda parterna. Det har varit en bra spridning mellan föreningsrollerna, vilket gett oss en inblick i föreningarnas verksamheter från olika perspektiv. Den semi-strukturerade intervjuformen resulterade i bra strukturerade intervjuer och vi hade även flexibiliteten i att ställa följdfrågor för att få mer uttömmande svar beroende på vad informanterna tog upp (Bryman, 2011).

Användningen av semistrukturerade-intervjuer var ett bra sätt att få en helhetsbild av informanternas verksamheter. Sex stycken intervjuer var ett lagom antal för att införskaffa sig en bild av den generella verksamheten, men gav möjligen inte en tillräckligt bred bild av alla GFIFs förenings verksamheter. Intervjuguiden diskuterades med handledaren inför första intervjun på grund av vår begränsade erfarenhet med att utforma intervjuguiden och genomföra intervjuer. Vid pilotintervjun märktes att intervjuguiden behövdes omformuleras för att underlätta samtalet, genom detta kunde svaren på frågorna bli mer tydliga och sammanhängande. Vid andra intervjun märktes även att det kunde skilja sig om intervjupersonen var en föreningsledare eller aktivitetsledare. Vikten av formuleringen på frågorna avgjorde att vårt syfte kunde enklare besvaras utifrån ledarnas perspektiv (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Dock kunde svaren bli långa och ibland kom informanten ifrån frågan, men med hjälp av intervjuguiden styrdes samtalet in på ett relevant ämne. Intervjufrågorna ställdes ibland i andra ordningar då informanten redan tagit upp senare frågor, i omformulerade former för att väva in de i intervjun och förtydliga informantens svar (Bryman, 2011). De flesta kompletterande frågor kom ofta från den av oss som hade den passiva rollen och kunde följa strukturen i intervjun, de såg även till att vårt syfte och frågeställningar besvarades, medan den som hade huvudansvaret förde samtalet. Intervjuerna fungerade bra med två intervjuare, det upplevdes inte som det uppstod någon maktobalans då informanterna. Alla utom en intervju genomfördes med båda närvarande på grund av informantens tillgänglighet. En svaghet blev att den passiva rollen inte var närvarande för att följa strukturen och ställa eventuella följdfrågor. Dock kan det vägas upp med att intervjuaren hade utfört båda rollerna vid tidigare intervjuer och kunde reflektera utifrån båda rollerna under intervjun.

Trovärdigheten och noggrannheten ökade då intervjuerna tog plats i avskilda miljöer, det fanns inga störande moment för att distrahera informanten eller oss (Sparke & Smith, 2013). Detta medförde att inspelningarna blev av god kvalitet vilket ökade noggrannheten när intervjuerna transkriberades (Bryman, 2011). Omlyssningar var få på grund av den goda ljudkvaliteten vilket ökade effektiviteten av den tid det tog att transkribera. Intervjumiljöerna var för informanterna kända, dock var de två första intervjuerna i en miljö utanför vår bekantskap och kan påverkat vår bekvämlighet och utförande av intervjuerna. Bekvämligheten uppstod när vi spenderat mer tid på FIH, lärt känna personalen och lokalerna, det resulterade i att resterande intervjuer genomfördes i en trygg miljö för både oss och informanterna.

Antalet intervjuer ökade studiens trovärdighet genom att personliga uppfattningar kunde undvikas (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Studiens giltighet kunde tillgodoses genom att en intervjuguide användes och det fanns en genomgående struktur under alla intervjuer. Relevanta citat som belyser vårt syfte valdes noga ut för att öka giltigheten i resultaten. Informanterna varierade i ålder, föreningsstillhörighet och roller inom föreningarna, en variation som styrker giltigheten samt ökar trovärdigheten (Graneheim & Lundman, 2004).

Resultatdiskussion

Resultatet visar att en del ledare uppfattade att deras föreningar hade policyer, riktlinjer och strategier för att behålla barn och ungdomar och kan bekräfta att föreningar inom GFIF stödjer denna vision. Främst genom att föreningar erbjuder förutsättningar för både bredd- och elitverksamhet. Resultatet visade även att en del av ledarna inte är medvetna om att RF:s policydokument *Idrotten Vill* finns och visionen att den svenska idrotten vill vara bäst i världen, på alla nivåer och för alla (Riksidrottsförbundet, 2009), vilket speglar det resultat Redelius et al. (2016) presenterade i sin studie dvs. att få tränare visste att policydokumentet fanns. En konsekvens av att inte vara medveten om *Idrotten Vill* är att ledare i sin tur inte är

medvetna om att idrotten i Sverige ska stödja sig på FNs Barnrättskonvention, som exempelvis tillgodoser barnens röster och önskemål (David, 2005). Barn är människor med rättigheter (Lindgren et al., 2017), inom friidrotten avses aktiva som barn upp till 22 år (Svenska Friidrottsförbundet, 2014) och idrotten för barn bör vara under säkra förhållanden, ge förutsättningar till de som vill nå sin fulla potential (Redelius, 2013). Förslaget att göra Barnkonventionen till lag den 1 januari 2018 skulle kunna vara ett led i att öka medvetenheten om att tillgodose barnens rätt i samhället, och i sin tur i idrotten. Dock var det bara en ledare som uppfattade att de hade begränsade antal platser för aktiva inom föreningen för att kunna erbjuda dem en "bra" och säker verksamhet. En medvetenhet kring riktlinjerna för att behålla barn och ungdomar kan ökas genom tränarmöten, men det förutsätter att aktivitetsledare går på dem. Informationen kommer inte ut till aktivitetsledare vilket är ett problem enligt ledarna och oss. I resultatet framkom det att det fanns en tränarguide i en av föreningarna som innehöll riktlinjer från bland annat RF. Denna guide vägleder tränare och föräldrar om vilket beteende som uppskattas i specifika situationer. Detta kan vara mycket viktigt eftersom bara föräldrars närvaro kan påverka att en del barn känner en ökad press (Augustsson, 2007). Likaså kan barn och ungdomar välja att sluta idrotta helt när de upplever att den sociala pressen är för hög (Crane & Temple, 2015). I resultatet framkom det enligt en ledare att det finns nackdelar med riktlinjer och dokument, men vår tolkning är att genom regelbunden användning av tränarmöten kan det förhindras att tränare låser sig vid riktlinjer.

I resultatet framkom även att det finns en del aktivitetsledare som är mer resultatfixerade vilket kan leda till att vissa aktivitetsledare pressar sina äldre aktiva för att stimulera deras idrottsliga utveckling. Det framkommer även det att en del aktivitetsledare har ett vuxenperspektiv på yngre aktiva och därav tar de inte hänsyn till de aktivas mål, vilket kan ha en skadlig effekt (David, 2005). Vår tolkning är att det kan framkalla positiva och negativa effekter hos de aktiva utifrån deras egna ambitionsnivå inom friidrotten, positivt genom att de presterar bättre under press och negativt genom att inte prestera alls. Aktivitetsledarna bör ha ett holistiskt perspektiv i centrum när det kommer till avvägningen mellan träningen och de aktiva.

Under intervjuerna med ledarna var ett återkommande tema sociala aktiviteter utanför friidrotten. Genom att ledare anordnar aktiviteter utanför friidrotten ökar de aktiva sin förståelse av sig själv samt gruppen, både tekniskt och socialt samt ökar tilliten och förtroendet till varandra (Folkhälsomyndigheten, 2014; Peter & Wals, 2013). Könsmixade och åldersnära grupper är faktorer som ledarna strävade efter, dvs. att de arbetar med en social hållbar idrott som utgår från en jämställd och jämlik idrott (Folkhälsomyndigheten, 2014). På så sätt kan de aktiva lära sig av varandra. Att aktiva slutar friidrotta är ett problem vilket föreningar och förbund inte har några lösningar de kan tillämpa. Barn och ungdomar slutar exempelvis när idrotten inte är rolig eller att de känner att deras kompetens inte är i nivå med sina ambitioner (Crane & Temple, 2015). För att behålla barn och ungdomar inom sina föreningar krävs ett ständigt arbete med att sätta de aktiva i centrum oavsett vilken ambition de aktiva har (Lindgren et al., 2016). Aktivitetsledarna bör skapa en utmanande men rolig träning utifrån individens förutsättningar och att ta hänsyn till hela individen, dvs. ett holistiskt perspektiv som kan relateras till föreningsfostrans principer och värderingar. Vi anser att ett holistiskt perspektiv är ett positivt sätt att arbeta på när det kommer till att behålla barn och ungdomar i föreningar.

En ledare påpekade att det är bättre att skapa en kultur inom sin förening än att göra strukturer som ska följas. Bygger kulturen på värderingar och principer från *Idrotten vill* och Barnkonventionen kan de aktiva utveckla andra färdigheter utanför idrotten på ett demokratiskt sätt med deras förutsättningar i fokus (Peter & Wals, 2013; SOU, 2008). Aktivitetsledare utgår från att alla vill tävla även om behovet inte finns (Pettersson, 2015),

trots att det är vid prioriteringen av tävlingsmoment som barn slutar idrotta (Crane & Temple, 2015). Således bör ledarna introducera aktiva till tävling genom tävlingsfostran successivt, en av ledarna uttryckte att barn bör träna på att tävla vilket kan vara en strategi för att överkomma eventuell press eller rädsla.

För att kunna applicera kunskaper om att behålla barn och ungdomar inom föreningarna krävs det en viss kompetens av ledarna. Aktivitetsledarna hade grundläggande utbildning i tränarskap inom friidrotten och två hade akademisk utbildning inom idrottsvetenskap. Dock var det bara en av föreningsledarna som hade utbildning inom föreningsledarskap. För att kunna skapa en mer hållbar idrott bör utvecklingen tillgodose dagens behov med ett långsiktigt perspektiv (World Commission on Environment Development, 1987). Således bör föreningsledare prioritera utbildning kring deras roll för att skapa hållbara strukturer för föreningarnas verksamheter och tillsammans med aktivitetsledare skapa en kultur utifrån strukturen. Strukturen och kulturen kan påverka den upplevda tidsbristen bland ledarna genom att tidigare bortprioriterade arbetsuppgifter blir en naturlig del av tränarskapet. När aktiva känner sig bra behandlade av ledare, har trygghetskänsla till ledaren, upplever ett bra engagemang från ledaren och bidragit till motivation väljer de att stanna kvar inom friidrotten (Björkman & Söderblom, 2012; Hofling, 2014; Lindgren et al., 2016; Rickle & Carlsten, 2015). Vår tolkning är att det kan ge aktiva en positiv upplevelse från sin karriär som friidrottare vilket kan spridas till andra aktiva och öka möjligheten till man väljer att stanna eller återvända till friidrotten vid avslutad karriär.

Slutsatser och implikationer

Studien visar att det finns två avgörande aspekter när det kommer till resultaten om att behålla barn och ungdomar i friidrotten och inom föreningarna. Den första aspekten är att se till hela individen och att säkerställa aktivas rättigheter inom idrottssamhället. Barn och ungdomars sociala miljö kan stimuleras genom att ge möjligheter för grupperna att lära känna varandra och skapa tillit till varandra och ledarna. Även den utbildning de får inom friidrott samt valet att träna och tävla på deras egna förutsättningar, är sätt att stimulera alla facetter hos de aktiva. Den andra aspekten är att erbjuda tränarna verktyg att kunna arbeta med kontinuerligt samt utbilda ledarna med ett holistiskt ledarskapsperspektiv i den idrottsspecifika kontexten och även frigöra tid till tränarna för att gå på utbildningar. Utbildningarna bör inte bara fokusera på idrottsspecifika delarna, utan även utbilda ledarna om hur de ska utforma träningar för att det ska vara kul och utmanande till en lagom grad för de aktiva. Sker arbetet i föreningarna utifrån dessa två aspekter finns det goda chanser att behålla en större andel barn och ungdomar inom friidrotten.

Vi önskar att se, som flera informanter pratade om, att föreningar inom GFIF samverkade utan förbundets inblandning för att gemensamt bygga upp en kultur kring samarbeten där det främsta har i åtanke vad som är bäst för de aktiva.

Innan vi började med studien hade vi behövt fördjupa oss i hur föreningsarbetet är uppbyggt inom friidrotten och hur deras verksamheter, tävlingar och traditioner fungerar för att underlätta vår förståelse under arbetet. Med observationer hade vi kunnat se hur förbunden och föreningarna faktiskt arbetade med många aktiva och med samma mål: att utveckla aktiva, inte bara som idrottare, utan också som personer. I framtida studier skulle observationer kunna spela en större roll för att verkligen se hur de arbetar, . Studiens relevans till vår blivande profession som ledare är att den belyser de aspekter som är av betydelse för att förebygga problemet med att behålla aktiva inom idrotten.

Uppsatsens betydelse inom idrottsvetenskapen är att resultaten förhoppningsvis kan ha en inverkan på hur föreningar inom GFIF tänker på vad de gör och hur de gör för att behålla barn och ungdomar i friidrott. GFIF och dess föreningar har en unik ekonomisk förutsättning som gör att de kan vara i framkant i idrotts-Sverige. Vidare är resultatet och slutsatsen aktuell och överförbar inom hela den svenska idrottsrörelsen då problemet är att barn och ungdomar slutar idrotta oavsett idrott. Det kommer alltid vara barn och ungdomar som slutar idrotta. Skulle vi kunna ge barnen och ungdomarna de rätta förutsättningarna från början har vi förhoppningar om att de fortsätter röra sig livet ut.

Referenser

- Adolfsson, A. (2016). Ideellt engagemang - En studie om motivationen bakom det ideella engagemanget inom idrotten (Kandidatuppsats). Örebro: Institutionen för hälsovetenskap, Örebro Universitet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-51330>
- Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 8-16). Stockholm: Liber.
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2008). Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod. Lund: Studentlitteratur.
- Augustsson, C. (2007). *Unga idrottares upplevelser av föräldrapress* (Doktorsavhandling, Karlstad universitet, 2007:1). Karlstad: Universitetstryckeriet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-25197>
- Björkman, P., & Söderblom, M. (2012). Glädje, gemenskap och prestationsångest - En kvalitativ studie som belyser elitjuniorers upplevelser kring meningsskapande och brytpunkter inom friidrotten (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för kost och idrottsvetenskap, Göteborgs Universitet. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/30757>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Butcher, J., Lindner, K. J., & Johns, D. P. (2002). Withdrawal from competitive youth sport: A retrospective ten-year study. (Statistical Data Included). *Journal of Sport Behavior*, 25(2), 145.
- Crane, J., & Temple, V. (2015). A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*, 21(1), 114-131.
- Dartsch, C., Pihlblad, J., & Centrum för idrottsforskning. (Reds.). *Spela vidare : En antologi om vad som får unga att fortsätta idrotta*. Stockholm: SISU idrottsböcker.
- David, P. (2005). Human rights in youth sport: A critical review of children's rights in competitive sport. London: Routledge.
- Denscombe, M. (2014). *The good research guide: For small-scale social research projects* (5th ed., Open UP study skills). Maidenhead, England: McGraw-Hill/Open University Press.
- Enoksen, E. (2011). Drop-out rate and drop-out reasons among promising Norwegian track and field athletes - A 25 year study. *Scandinavian sport studies forums*, 2, 19-43.
- Eriksson, L., & Sandström, L. (2014). *Varför jag väljer att sluta eller fortsätta med föreningsidrott* (Masteruppsats). Umeå: Institutionen för psykologi, Umeå Universitet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-100009>

- Eriksson-Zetterquist, U., & Ahrne, G. (2011). *Intervjuer*. Malmö: Liber.
- Fahlström, O., & Johannesson, C. (2014). *Den goda föreningsmiljön - En kvalitativ studie om framgångsfaktorer i föreningsmiljön* (Kandidatuppsats). Kalmar/Växjö: Institutionen för idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-34875>
- Fahlström, P-G., Gerrevall, P., Glemne, M., & Linnér, S. (2015). *Vägarna till landslaget: Om svenska elitidrottarens idrottsval och specialisering*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Folkhälsomyndigheten. (2014). *Vad är social hållbarhet för oss?*. Hämtad 2017-04-06 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/>
- Fraser-Thomas, Côté, & Deakin. (2008). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport & Exercise*, 9(5), 645-662.
- Förenta Nationerna. (1989). *FN:s konvention om barnets rättigheter*. New York: Förenta Nationerna.
- Göteborgsfriidrottsförbund. (2016a). *Verksamhetsplan 2017*. Göteborg: GFIF
- Göteborgsfriidrottsförbund. (2016b). *Historik*. Hämtad 2017-05-19 från <http://www.goteborgfriidrott.se/varverksamhet/goteborgsfriidrottsforbund/Historik>
- Harwood, C., & Knight, C. (2009). Stress in youth sport: A developmental investigation of tennis parents. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(4), 447-456.
- Hofling, M. (2014). *Konsten att behålla ungdomar i föreningsidrotten - En intervjustudie ur ett föreningsperspektiv* (Kandidatuppsats). Trollhättan: Institutionen för omvårdnad, hälsa och kultur, Högskolan Väst. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hv:diva-6750>
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative health research*, 15(9), 1277-1288.
- Johannesson, C., & Fahlström, O. (2014). *Den goda föreningsmiljön: En kvalitativ studie om framgångsfaktorer i föreningsmiljön* (Kandidatuppsats). Kalmar/Växjö: Institutionen för idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-34875>
- Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. California: SAGE Publications.
- Larson, R., Walker, K., Pearce, N., Zeldin, Shepherd, & Camino, Linda. (2005). A comparison of youth-driven and adult-driven youth programs: Balancing inputs from youth and adults. *Journal of Community Psychology*, 33(1), 57-74.
- Lind, S., & Nordstrand, L. (2015). *Att sluta föreningsidrotta: En kvalitativ studie om hur idrottsföreningar i Umeå Kommun upplever ungdomars avhopp från idrotten* (Kandidatuppsats). Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå

Universitet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-107021>

Lindgren, E.C. (2002). *Empowering young female athletes – A possible challenge to the male hegemony in sport. A descriptive and interventional study* (Doctoral thesis, Göteborg studies in educational sciences). Göteborg: Acta Universitatis Gothoborgensis.

Lindgren, E.C., Dohlsten & Annerstedt (2016). *"Individen i centrum när idrottsföreningar lyckas behålla sina ungdomar."* Stockholm: Riksidrottsförbundet. FoU-rapport 2016, 2.

Lindgren, E-C, Hildingh, C, & Linnér, S. (2017). Children's stories about team selection: a discourse analysis. *Leisure Studies*, DOI: 10.1080/02614367.2016.1272624

Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.

Peter, S., & Wals, A. E. (2013). Learning and knowing in pursuit of sustainability: concepts and tools for trans-disciplinary environmental research. In M. Krasny, J. Dillon (Reds.) *Trading zones in environmental education: Creating transdisciplinary dialogue*, 79-104.

Pettersson, M. (2015). *Tränares tankar om tävling - Friidrottstränare diskuterar tävlingsfostran inom friidrotten* (Kandidatuppsats). Kalmar/Växjö: Institutionen för idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-44027>

Redelius, K. (2013). Att vilja och kunna fortsätta - om idrottens utformning och tillgänglighet. I C. Dartsch, J. Pihlblad, & Centrum för idrottsforskning (Reds.), *Spela vidare : En antologi om vad som får unga att fortsätta idrotta* (s. 19-40). Stockholm: SISU idrottsböcker.

Redelius, K., Kempe-Bergman, M., Larsson, B., & Linghede, E. (2016). *Gör idrotten som Idrotten vill? Barn- och ungdomsidrottens utformning i retorik och praktik* (FoU-rapport, 2016:4). Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH.

Rickle, M., & Carlsten, L. (2015). *Motivation inom ungdomsidrott - En kvalitativ studie om yttre faktorer påverkan på ungdomars motivation inom idrotten* (Kandidatuppsats). Uppsala: Institutionen för Pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, Uppsala Universitet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-275131>

Riksidrottsförbundet. (2009). *Idrotten Vill - Idrottsrörelsens idéprogram*. Riksidrottsförbundet: Stockholm.

Sannefjordh, K., & Franzén, R. (2013). *Friidrottsförälder - en (mång)kamp? En studie om målmäns engagemang i ungdomars friidrott* (Kandidatuppsats). Kalmar/Växjö: Institutionen för idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-56698>

- SOU [Official Government Reports]. (2008). *Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten, 2008:59*. [Club fosterage and competition fosterage. An evaluation of government support to the Swedish sport movement, 2008:59] Stockholm: Fritze. Hämtad från: <http://www.regeringen.se/49bb97/contentassets/8c90eac531c04dd7909a71a599f27b82/foreningsfostran-och-tavlingsfostran--en-utvardering-av-statens-stod-till-idrotten-hela-dokumentet-sou-200859>
- SOU [Official Government Reports]. (2008). *Barnkonventionen blir svensk lag, 2016:19*. Stockholm: Wolters Kluwers. Hämtad från: http://www.regeringen.se/contentassets/7bcd0fe8815345aeb2ff0d9678896e11/barnkonventionen-blir-svensk-lag-sou-2016_19.pdf
- Sparkes, A. C., & Smith, B. (2013). *Qualitative research methods in sport, exercise and health: From process to product*. Routledge.
- Svenska Friidrottsförbundet (2017). *Vad är friidrott?*. Hämtad 2016-04-11 från <http://www.friidrott.se/alltom/intro.aspx>
- Theidin Jakobsson, B. (2015). *Vilka stannar kvar och varför? : En studie om ungas föreningsidrottande under uppväxtåren* (Doktorsavhandling, Avhandlingsserie för Gymnastik- och idrottshögskolan; 03). Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:gih:diva-3631>
- Toftgaard Støckel, J., Strandbu, &., Solenes, O., Jørgensen, P., & Fransson, K. (2010). Sport for children and youth in the Scandinavian countries. *Sport in Society, 13*(4), 625-642.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- World Commission on Environment Development. (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Yates, J. J. (2012). Abundance on Trial: The Cultural Significance of “Sustainability”. *The Hedgehog Review, 14*(2), 8-25.
- Åhsberg, A. (2012). *Vad menas med att ha kul i sin idrott? En intervjustudie om hur unga fotbollsspelare tonårstjejer upplever sin idrott* (Kandidatuppsats). Växjö: Institutionen för idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-21139>

Bilagor

Bilaga 1 Missivbrev

Bilaga 2 Intervjuguide Aktivitetsledare

Bilaga 3 Intervjuguide Föreningsledare

Bilaga 4 Tabell 2 Analysprocess från meningsbärande enhet till kategori

Att behålla unga friidrottare

En kvalitativ studie ur både aktivitetsledares och föreningsledares perspektiv

Information om studien:

Vi är två Sports Coaching-studenter på Göteborgs Universitet. Vi skriver vår kandidatuppsats inom friidrott, vårt syfte med uppsatsen är att belysa och problematisera vad medlemsföreningar inom Göteborgs Friidrottsförbund (GFIF) gör för att få barn och ungdomar att stanna kvar inom friidrotten.

Förfrågan om deltagande:

Ni godkänner er medverkan när ni är delaktiga vid en intervju.

Hur går studien/intervjuerna till?

Vi kommer att intervjua cirka 2 personer (föreningsledare och/eller aktivitetsledare) från 6 föreningar inom GFIF, en person kan ha uppgifter från båda ledarrollerna. Intervjuerna kommer ungefär ta 30-45 minuter och vi kommer båda två kommer vara delaktiga vid intervjuerna. Vi kommer att spela in intervjun och platsen för intervjun kommer vara i närheten av din förening, träningsarena eller på överenskommen plats.

Hantering av data och sekretess:

Medverkan är helt frivillig, allt material från intervjun är konfidentiellt och rådata är bara tillgänglig för oss, vår handledare och relevant personal på GU. Ni är helt anonyma i uppsatsen och kan dra tillbaka er medverkan när ni vill.

Studenter:

Sara Lintunen: [mailadresser, telefonnummer]

Selene Meza: [mailadresser, telefonnummer]

Handledare: Eva-Carin Lindgren

Mail: [mailadress]

Aktivitetsledare: Bakgrundsinformation:

- Ålder? Idrottsbakgrund? Hur länge?
- Hur länge har du varit ledare inom friidrotten?
- Vad har du för utbildning/kompetens inom tränarskap/ledarskap?
- Vad fick dig att bli ledare inom friidrotten?
- Vilken drivkraft har du för att leda barn och ungdomar?
- Coachingfilosofi - Tankar kring beteende och strategier du använder som ledare för att förmedla din kunskap. (Tränarcentrerat, atletcentrerat, holism, autokratisk etc)
- Vad tycker du är det bästa med att vara ledare för barn och ungdomar? Och vad är det svåraste?
- Vilken typ av förening är du verksam i, dvs. skulle du säga att det främst är en elit- eller en breddförening? På vilket sätt märks det?

Vad har föreningen för strategier, policy eller riktlinjer för att behålla barn och ungdomar i sin förening enligt ledarna?

- **Vilken uppfattning har du av din förenings arbete med att försöka behålla barn och ungdomar inom sin förening?**
- **Har din förening riktlinjer eller dokument för hur barn- och ungdomsidrott ska bedrivas?**
Strategi/Idéer om hur de ska driva...

Om nej:

Hur kommer det sig? Skulle det behövas? Tror du att det skulle ha någon betydelse? (dvs., för en diskussion även om svaret är nekande).

Om ja:

a) Är det ett levande dokument i föreningen? (Vid ja eller nej: Hur märks det?)

b) Har riktlinjerna någon reell betydelse i praktiken? (Vid ja eller nej: Hur märks det?)

c) Tycker du att du har stöd av riktlinjerna eller är de en belastning? Stämmer de med din syn på barn- och ungdomsidrott? Är det några riktlinjer du är tveksam till?

Hur arbetar föreningsledare respektive aktivitetsledare med att behålla barn och ungdomar inom föreningen oavsett vilken ambition de har?

- **Hur gör ni med barn och ungdomar som vill träna på en lägre nivå? Dvs vill inte satsa lika hårt som andra, mer motion och den sociala aspekten av föreningslivet.**
- **Hur gör ni med barn och ungdomar som vill träna på en högre nivå? Dvs barn som kommit längre i sin utveckling och inte blir tillräckligt utmanade.**
- **Förekommer speciella träningsgrupper som era barn och ungdomar väljs ut till?**

Om ja:

Gäller det både flickor och pojkar?

Om ja och nej:

Är det ett medvetet val att välja ut / inte välja ut? på vilka grunder väljs de ut?

Om ja:

Vid vilken ålder sker det?

hur går det till?

Varför sker det? Vilka är motiven?

Hur ofta sker träningar, hur länge, antal tävlingar per år (denna fråga hör till CIF-projektet men bra om den ställs till föreningar som elitsatsar)

Vilka förutsättningar uppfattar föreningsledare respektive aktivitetsledare att de har för att behålla barn och ungdomar i sin förening?

- **Har du, som ledare, någon idé om hur du skulle kunna göra så att fler barn och ungdomar väljer att fortsätta med friidrott? Exempelvis annorlunda åldersindelning, förslag på tävlingsformer**
- **Vilka förutsättningar anser du att ni som förening har för att behålla barn och ungdomar inom er förening? Vad ger föreningen för stöd för att lyckas med arbetet att driva en behållande barn- och ungdomsträning?**
- **Tar ni hand om de idrottare som inte längre vill vara regelbunden aktiv eller sluta att vara aktiva? exempelvis, ålder spelar roll (blir de tränare osv?)**

Om nej:

Hur kommer det sig? Skulle det kunna ha en betydelse? Finns det några riktlinjer för det?

Om ja:

På vilket sätt? Finns det några riktlinjer för detta?

- **Kan det finnas svårigheter med att behålla barn och ungdomar? I så fall vilka barn och ungdomar är svårast att behålla? (Föräldrastöd, föreningsmänniskor, multisportare, etc.)**

Avslutande:

- **Har du något du vill tillägga?**

Föreningsledare: Bakgrundsinformation:

- Ålder? Idrottsbakgrund? Hur länge?
- Hur länge har du varit ledare inom friidrotten?
- Vad har du för utbildning/ar som är riktad mot föreningsledarskap/tränarskap?
- Annan utbildning?
- Vad fick dig att bli ledare inom friidrotten?
- Vilken drivkraft har du för att leda en förening inom barn och ungdoms friidrotten?
- Vad tycker du är det bästa med att vara en föreningsledare? Och vad är det svåraste?
- Vilken typ av förening är du verksam i, dvs. skulle du säga att det främst är en elit- eller en breddförening? På vilket sätt märks det?

Vad har föreningen för strategier, policy eller riktlinjer för att behålla barn och ungdomar i sin förening enligt ledarna?

- **Vilken uppfattning har du av din förenings arbete med att försöka behålla barn och ungdomar inom sin förening?**
- **Har din förening riktlinjer eller dokument för hur barn- och ungdomsidrott ska bedrivas?**
Strategi/Idéer om hur de ska driva...

Om nej:

Hur kommer det sig? Skulle det behövas? Tror du att det skulle ha någon betydelse? (dvs., för en diskussion även om svaret är nekande).

Om ja:

a) Är det ett levande dokument i föreningen? (Vid ja eller nej: Hur märks det?)

b) Har riktlinjerna någon reell betydelse i praktiken? (Vid ja eller nej: Hur märks det?)

c) Tycker du att du har stöd av riktlinjerna eller är de en belastning? Stämmer de med din syn på barn- och ungdomsidrott? Är det några riktlinjer du är tveksam till?

Hur arbetar föreningsledare respektive aktivitetsledare med att behålla barn och ungdomar inom föreningen oavsett vilken ambition de har?

- **Hur gör ni med barn och ungdomar som vill träna på en lägre nivå? Dvs vill inte satsa lika hårt som andra, mer motion och den sociala aspekten av föreningslivet.**
- **Hur gör ni med barn och ungdomar som vill träna på en högre nivå? Stoppa barn**
- **Förekommer speciella träningsgrupper som era barn och ungdomar väljs ut till?**

Om ja:

Gäller det både flickor och pojkar?

Om ja och nej:

Är det ett medvetet val att välja ut / inte välja ut? på vilka grunder väljs de ut?

Om ja:

Vid vilken ålder sker det?

hur går det till?

Varför sker det? Vilka är motiven?

Hur ofta sker träningar, hur länge, antal tävlingar per år (denna fråga hör till CIF-projektet men bra om den ställs till föreningar som elitsatsar)

Vilka förutsättningar uppfattar föreningsledare respektive aktivitetsledare att de har för att behålla barn och ungdomar i sin förening?

- **Har du, som ledare, någon idé om hur du skulle kunna göra så att fler barn och ungdomar väljer att fortsätta med friidrott?** *Exempelvis annorlunda åldersindelning, förslag på tävlingsformer*
- **Vilka förutsättningar anser du att ni som förening har för att behålla barn och ungdomar inom er förening?** *Vad ger föreningen för stöd för att lyckas med arbetet att driva en behållande barn- och ungdomsträning?*
- **Tar ni hand om de idrottare som inte längre vill vara regelbunden aktiv eller sluta att vara aktiva men som fortfarande vill bidra till förening?** *exempelvis, ålder spelar roll (blir de tränare osv?)*

Om nej:

Hur kommer det sig? Skulle det kunna ha en betydelse? Finns det några riktlinjer för det?

Om ja:

På vilket sätt? Finns det några riktlinjer för detta?

- **Finns det svårigheter med att behålla barn och ungdomar? I så fall vilka barn och ungdomar är svårast att behålla? (Föräldrastöd, föreningsmänniskor, etc.)**

Avslutande:

- **Har du något du vill tillägga?**

Tabell 2. Analysprocess från meningsbärande enheter till kategori

Meningsbärande enheter	Kondenserade meningsenheter	Kod	Kategori	Frågeställningar
Vi har avtal och så som man ska fylla i som tränare, man ska läsa igenom en del riktlinjer, bekräfta det. Nu var det rätt så länge sen jag själv läste dem, jag har varit tränare så länge, du skall förberett mig på dem innan.. Men det finns i alla fall diverse dokument, vi är ganska noggranna med sånt, framförallt om vi tar in tränare utifrån. Nu har jag varit med så länge..	Vi har avtal och så som man ska fylla i som tränare, man ska läsa igenom en del riktlinjer, bekräfta det.	Tränaravtal för att bekräfta föreningens riktlinjer	Befintliga policyer, riktlinjer, strategier	1
Vi har ju självklar en styrelse och vi har en Anna på kansliet, sen har vi en föreningsutvecklare också. Men det är inga styrdokument eller liknande som ramlar ner till oss. Hur vi skall eller hur föreningens policy är för hur vi skall agera, för att vi ska behålla barn eller hur barn och ungdomsidrotten skall gå till. Det enda som kommit till oss är egentligen det här med att vi som tränare ska/bör inte vara ensamma med barnen.	Men det är inga styrdokument eller liknande som ramlar ner till oss. Hur vi skall eller hur föreningens policy är för hur vi skall agera, för att vi ska behålla barn eller hur barn och ungdomsidrotten skall gå till.	Tränare vet ej föreningens policy för hur de ska behålla barn	Obefintliga policyer, riktlinjer, strategier	1
Jag upplever inte att vi har det i vår förening. Men de är resultatfixerade, tränarna, framförallt när de bli 15 år och äldre. Förhoppningsvis tänker de långt fram. Eftersom jag inte var speciellt bra när jag var i den ålder, utan var sent mogen så förstå jag vikten utav att ha ett långsiktigt perspektiv med träningen. Ibland har [tränarna] ett kortsiktigt tänk ändå framförallt i att vi får ledare, folk som kommer att jobba i föreningen i framtiden.	Men de är resultatfixerade, tränarna, framförallt när de bli 15 år och äldre....Ibland har [tränarna] ett kortsiktigt tänk	Tränare för äldre är resultatfixerade	Fokus på idrottslig prestation	2
Vi har verkligen den frågan på bordet och en förändring som vi gjorde förra året det var att vi i maj månad, ett halvår innan vi skulle börja med det nya friidrottsåret som börjar i oktober, fick de som var födda 02 välja om de ville vara med i den gruppen 15 uppåt som redan fanns. En grupp vi hade förväntningar eller krav, kan vi kalla det. De skulle lägga ner ett visst antal träningar i veckan, tävla regelbundet och sådär. Eller om de skulle välja att ha en lite lägre ambitionsnivå på träningspass och inget krav på tävling. En nystartad grupp som skulle vara parallella grupper från 15 där de aktiva själva får välja. Antingen vill jag satsa lite mer eller så vill jag ta det lite lugnare. Så det startade vi upp i oktober som ett led i att försöka behåll fler så att det enda vi har att välja bland är att nu satsar du så här mycket, så försvinner dem. De som kanske har andra intressen eller idrotter.	De som var födda 02 välja om de ville vara med i den gruppen 15 uppåt som redan fanns....En nystartad grupp som skulle vara parallella grupper från 15 där de aktiva själva får välja.	Möjlighet att träna utifrån sin individuella ambition	Holistiskt synsätt på individen	2
Och det tror jag att jag har lyckats väldigt bra [sociala faktorn]. Jag har en väldigt framgångsrik träningsgrupp resultatmässigt, men jag har ett fåtal som inte ligger på så hög nivå, men de trivs jävligt bra i gruppen och de betyder mycket för de andra också på grund av deras energi. Där tror jag är hemligheten, man har en bra träningsgrupp med sociala faktorer och för att få det så krävs det mycket gemensamma aktiviteter, att man har roligt tillsammans, att man åker på läger och styr upp bowlingkvällar och sådana grejer där man knyter bekantskap med varandra.	Där tror jag är hemligheten, man har en bra träningsgrupp men sociala faktorer och för att få det så krävs det mycket gemensamma aktiviteter, att man har roligt tillsammans, att man åker på läger och styr upp bowlingkvällar och sådana grejer där man knyter bekantskap med varandra.	Aktiviteter utanför idrotten är viktig för att skapa den sociala faktorn	Fokus på social miljö	2
Naturligtvis beror det på, om man fortsätter eller inte, gör man bra resultat så är det en fördel. Då har man större chans att fortsätta. Jag har märkt att inte ens det är avgörande. Även de ungdomar som gör bra resultat (16-18 år) slutar ändå trots bra resultat. Till och med bland de bättre i Sverige, så väljer de att sluta. För mig är det helt otroligt. Resultatet är avgörande om man slutar, delvis. Det viktigaste för de här ungdomarna är kompisar och att de har en tränare [och en grupp] som de trivs med. Det sociala är ett sätt att fortsätta.	Även de ungdomar som gör bra resultat (16-18) slutar ändå trots bra resultat....Det viktigaste för de här ungdomarna är kompisar och att de har en tränare [och en grupp] som de trivs med. Det sociala är ett sätt att fortsätta.	Genom att skapa en social samvaro de aktiva trivs i	Förutsättningar för aktiva att stanna kvar	3
Men det räcker inte med att bara skicka ut det [dokument med riktlinjer], för antingen läser jag det senare - vilket inte blir av eller läser man det och skiter man i det. Utan man måste sätta sig ner tillsammans tränarna och jag vet att vi har efterfrågat eller jag har efterfrågat det emellanåt. Det har skett tidigare, att man har haft tränarmöten en gång per halvår, där Anna och Anders har satt sig ner till exempel med de tränare för de yngsta barnen (till och med 13-14 åringar) och sen tränarna för de lite äldre och diskuterar	Det har skett tidigare, att man har haft tränarmöten en gång per halvår, där Anna och Anders har satt sig ner till exempel med de tränare för de yngsta barnen (till och med 13-14 åringar) och sen tränarna för de lite äldre och diskuterar	Ha tränarmöten regelbundet	Förutsättningar för ledare att behålla barn och ungdomar	3
Vi har en inomhushall som vi delar med en handbollsklubb där vi inte har jättemycket tider. Det är en liten utmaning att sy ihop schemat där. Sen använder vi andra små gymhallar också runt om i kommunen. Utomhus har vi en friidrottsarena vilket är jättebra och på vintern har vi de äldre som åker [till Friidrottens hus] och tränar en gång i veckan också. Så det är så det ser ut med lokaler.	Vi har en inomhushall som vi delar med en handbollsklubb där vi inte har jättemycket tider.... Utomhus har vi en friidrottsarena vilket är jättebra	Genom att ha bra fysiska miljöer för träning	Förutsättningar för föreningar att behålla barn och ungdomar	3